

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕ. ΧΩ. Δ. Ε.
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜ. ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ &
ΠΡΟΓ/ΤΟΣ
Δ/ΝΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΚΩΔ/ΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ: γ'
Ταχ. Δ/νση : Χαρ. Τρικούπη 182
Ταχ. Κώδ. : 101 78 ΑΘΗΝΑ
Πληροφορίες: κ. Μ.Μενή
TELEFAX : 210 64 64 392
Τηλέφωνο : 210 64 28 969
E-mail : ggded17@ggde.gr**

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 7

Αθήνα, 4/4/2008

Αρ.Πρωτ: Δ17γ/350/2/Π.Ε/ΦΝ439

ΠΡΟΣ: Τους αποδέκτες του πίνακα διανομής

Σ.Α.Τ.Ε.

ΘΕΜΑ: Αποδοχή της αριθμ. 470/2007 γνωμοδότησης οχετικά με τη δυνατότητα απευθείας ανάθεσης συμβάσεων μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών

Σας κοινοποιούμε κατωτέρω την αριθμ. 470/2007 γνωμοδότηση του Α' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, την οποία και αποδεχόμαστε.

Με τη γνωμοδότηση αυτή γίνεται δεκτό ότι η διάταξη της παρ.1 του άρθρου 83 του ν. 2362/95 («περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις»), λιγε την οποία επιτρέπεται η απευθείας, χωρίς προϋποθέσεις και τήρηση οιασδήποτε διαδικασίας, ανάθεση συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, δε μπορεί να ιύχει εφαρμογής στις συμβάσεις που υπάγονται στο ν. 3316/2005, επειδή είναι αντίθετη στις διατάξεις του άρθρου 10 παρ. 2 περ. στ' του νόμου αυτού, που ρυθμίζουν με τρόπο διαφορετικό το ζήτημα της εξαιρετικής ανάθεσης συμβάσεων χωρίς την τήρηση ανοικτής ή κλειστής διαδικασίας.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ

Η αριθμ. 470/2007 γνωμοδότηση

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Γραφείο Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
2. Γραφείο Υφυπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
κ. Ξανθόπουλου
3. Γραφείο κ.Γεν.Γραμματέα Γ.Γ.Δ.Ε.
4. Γραφείο κ.Γεν.Γραμματέα Γ.Γ.Σ.Δ.Ε.
5. Γραφεία κ.κ.Γεν.Δ/ντών της Γ.Γ.Δ.Ε.
6. Γραφείο Νομικού Συμβούλου της
ΓΓΔΕ, Χ. Τρικούπη 182
7. Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
Ακαδημίας 68 -101 10 ΑΘΗΝΑ
8. Δ/νση Δ17(4)

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΑΤΑΡΧΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΒΑΣΙΛΑΣ ΡΟΥΣΣΟΥ ΣΟΥΖΑΝΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚ/ΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Σ.Α.Τ.Ε.

**Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 470 /2007
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Τμήμα Α'

Συνεδρίαση της 12^{ης}-12-2007

Σύνθεση

Πρόεδρος: Θεόδωρος Ρεντζεπέρης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Νομικοί Σύμβουλοι: Ηλίας Παπαδόπουλος, Βλάσιος Ασημακόπουλος, Χρήστος Παπαδόπουλος, Νικόλαος Μουδάτσος, Φοίβος Ιατρέλλης.

Εισηγητής: Χρήστος Μητκίδης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός ερωτήματος: Υπ' αριθ. πρωτ. Δ7γ/199/4/Φ.Ν. 439/27-8-2007 έγγραφο της Διεύθυνσης Νομοθετικού Συντονισμού και Κωδικοποίησης (Δ17) της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται εάν η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 83 του ν. 2362/95 («περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις»), η οποία επιτρέπει την απευθείας και χωρίς διαγωνισμό ανάθεση συμβάσεων προμήθειας, εκτέλεσης έργων και παροχής υπηρεσιών με προϋπολογιζόμενη δαπάνη μέχρις ενός χρηματικού ορίου, εξακολουθεί να εφαρμόζεται και στις συμβάσεις μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών οι οποίες ρυθμίζονται με το ν. 3316/05, δεδομένου ότι στο νόμο αυτό υφίσταται διάταξη (άρθρο 10 παρ. 2 στ'), η οποία ρυθμίζει την ανάθεση συμβάσεων με προεκτιμώμενη αμοιβή μέχρις ενός ορισμένου ορίου με διαπραγμάτευση, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης και υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Επί του ερωτήματος αυτού το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους γνωμοδότησε ως ακολούθως:

A. 1. Στις διατάξεις της **παρ. 1 του άρθρου 83 ν. 2362/95** «περί δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του κράτους και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 247) ορίζονται τα ακόλουθα:

Σ.Α.Τ.Ε.

«Επιτρέπεται η με απευθείας ανάθεση σύναψη σύμβασης προμήθειας προϊόντων παροχής υπηρεσιών ή εκτέλεσης έργων για ετήσια δαπάνη μέχρι ποσού ενός εκατομμυρίου πεντακοσίων χιλιάδων (1.500.000) δραχμών. Από το ποσό αυτό και μέχρι τα'εσσερα εκατομμύρια (4.000.000) δρχ. απαιτείται διαγωνισμός με συνοπτική διαδικασία (πρόχειρος) που θα διενεργείται από τριμελή επιτροπή.

Άνω του ποσού των τεσσάρων εκατομμυρίων (4.000.000) δρχ. απαιτείται σύναψη σύμβασης για προμήθεια προϊόντων, παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεσης έργων κατόπιν διενέργειας τακτικού διαγωνισμού (ανοικτού ή κλειστού) βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.

Με απόφαση του Υπουργού οικονομικών τα ανωτέρω ποσά δύναται να αναπροσαρμόζονται...»

'Ηδη, κατ' εφαρμογή της εξουσιοδότησης του τετάρτου εδαφίου της ως άνω παραγράφου, εκδόθηκε η υπ' αριθ. **ΑΥΟ 2/45564/0026/2001 (ΦΕΚ Β' 1066)** του Υπουργού Οικονομικών, με την οποία το ποσό του πρώτου εδαφίου αναπροσαρμόσθηκε σε 15.000 ΕΥΡΩ. Με την ίδια απόφαση ορίστηκε ότι «Οι περιορισμοί των ως άνω ποσών αναφέρονται σε σχέση με το ύψος της εγγεγραμμένης ετήσιας πίστωσης κατά ειδικό φορέα και Κ.Α.Ε., στον προϋπολογισμό κάθε φορέα και στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνεται ο ΦΠΑ».

2. Στις κρίσιμες για την απάντηση του ερωτήματος διατάξεις της **παρ. 2 του άρθρου 10 του ν. 3316/05** «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 42 Α'), όπως η παράγραφος αυτή ισχύει μετά την αντικατάσταση της περ. στ' με το άρθρο **5 παρ. 4 του ν. 3481/06** (ΦΕΚ 162 Α'), ορίζονται τα ακόλουθα:

«2. Επιτρέπεται η χρήση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση, χωρίς δημοσίευση σχετικής προκήρυξης **μόνο στις ακόλουθες περιπτώσεις:**

α) ... β)...

γ) Αν κρίνεται απολύτως **απαραίτητο και υφισταται κατεπείγουσα ανάγκη**, που οφείλεται σε **γεγονότα απρόβλεπτα** για την αναθέτουσα Αρχή και δεν επιτρέπει την τήρηση των προθεσμιών δημοσίευσης της προκήρυξης, που ορίζονται στο άρθρο 12. Η έλλειψη επαρκούς χρόνου που συνιστά την κατεπείγουσα ανάγκη δεν πρέπει να οφείλεται σε γεγονότα για τα οποία έχει ευθύνη η αναθέτουσα Αρχή.

δ) ... ε) ...

στ) Όταν συντρέχει επείγουσα περίπτωση για την ανάθεση μελέτης με συνολική προεκτιμώμενη αμοιβή μέχρι **30.000 ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.)**, ή σύμβασης παροχής υπηρεσιών μέχρι **15.000 ευρώ** (χωρίς Φ.Π.Α.). Για την υπογραφή της σύμβασης απαιτείται γνωμοδότηση του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου σχετικά με τη συνδρομή της επείγουσας περίπτωσης και σχετική αναγγελία με τα κρίσιμα στοιχεία της σύμβασης (ποσό σύμβασης, ανάδοχος κ.λπ.), η οποία αποστέλλεται

προς δημοσίευση στην ιστοσελίδα του Τ.Ε.Ε. **δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες** πριν την υπογραφή. Η καθορισμένη από την υπηρεσία προεκτιμώμενη αμοιβή αποτελεί το ανώτατο όριο της συμβατικής αμοιβής του αναδόχου. Με βάση την παρούσα διάταξη μπορούν να ανατεθούν από τις αναθέτουσες αρχές κατ' έτος μία ή περισσότερες συμβάσεις μελετών και υπηρεσιών, συνολικού προϋπολογισμού μέχρι ποσοστού 10% των πιστώσεων της αναθέτουσας αρχής του τρέχοντος έτους, για ανάθεση συμβάσεων μελετών και υπηρεσιών. Συμβάσεις που συνάπτονται κατά παράβαση των διατάξεων της περίπτωσης αυτής είναι άκυρες και δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα.»

Σ.Α.Τ.Ε.

Περαιτέρω, στις **παρ. 4 και 5 του ίδιου άρθρου** ορίζονται, σχετικά με το κρίσιμο θέμα, τα ακόλουθα:

«4. Σε περίπτωση εφαρμογής της διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, προσκαλούνται σε διαπραγμάτευση ένας ή περισσότεροι μελετητές ή πάροχοι υπηρεσιών, με τα νόμιμα για την εκτέλεση της σύμβασης προσόντα. ...

Με την πρόσκληση καθορίζονται τα αντικείμενα και οι κανόνες της διαπραγμάτευσης την οποία διεξάγει η Επιτροπή Διαγωνισμού. Η επιλογή του αναδόχου γίνεται από την αναθέτουσα Αρχή, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Διαγωνισμού, εκτός από την περίπτωση ε' της παραγράφου 2, στην οποία η ανάθεση γίνεται ύστερα από γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου.

5. Όταν οι αναθέτουσες Αρχές προσφέυγουν στη διαδικασία της παραγράφου 2, επικαλούμενες τις περιπτώσεις α', γ' και στ', καλούν για διαπραγμάτευση **τουλάχιστον τρεις υποψηφίους, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός υποψηφίων με τα νόμιμα προσόντα.**

Τέλος στο **άρθρο 46 παρ. 2 περ. ε' του ν. 3316/05** ορίζεται ότι

«2. Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού καταργούνται:

ε) Κάθε γενική ή ειδική διάταξη αντίθετη σε διατάξεις του παρόντος νόμου.»

Β. Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Στο άρθρο 83 του ν. 2362/95, περιλαμβάνονται γενικές διατάξεις που αφορούν τις διαδικασίες ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων (έργων, προμηθειών και υπηρεσιών). Με τις διατάξεις αυτές ορίζεται μεταξύ άλλων (στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1) ότι οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν απευθείας συμβάσεις, χωρίς διαγωνισμό ή άλλες διαδικασίες ανάθεσης, στις περιπτώσεις που η προϋπολογιζόμενη δαπάνη της συγκεκριμένης σύμβασης δεν υπερβαίνει το καθοριζόμενο όριο, το οποίο έχει διαμορφωθεί σήμερα στο ποσό των 15.000 ΕΥΡΩ. Εντός του ορίου αυτού, μπορεί να ανατεθούν μία ή και περισσότερες συμβάσεις, που σωρευτικά δεν υπερβαίνουν το όριο «κατά ειδικό φορέα και ΚΑΕ» όπως αναφέρονται στον ετήσιο προϋπολογισμό του φορέα. Περαιτέρω, κατά τη διάταξη της **παρ. 3 δ' του ίδιου άρθρου**, επιτρέπεται η σύναψη σύμβασης με διαπραγμάτευση και χωρίς τη δημοσίευση προκήρυξης αν συντρέχει έκτακτη και κατεπείγουσα ανάγκη, πλήρως αιτιολογημένη από την αρμόδια υπηρεσία, η

οποία καθιστά αδύνατη την τήρηση των διατάξεων που αφορούν τη διενέργεια διαγωνισμού και εφόσον το επείγον δεν απορρέει από ευθύνη της υπηρεσίας.

Είναι προφανές ότι αφενός η εφαρμογή της περ. της παρ. 3 δ' του άρθρου 83, υπόκειται σε αυστηρές προϋποθέσεις, ενώ αφετέρου δεν τίθεται στο νόμο ανώτατο επιτρεπτό όριο προϋπολογιζόμενης δαπάνης. **Σ.Α.Τ.Ε.**

2. Ο νόμος **3316/05** ρυθμίζει την ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών, όπως οι μελέτες και υπηρεσίες προσδιορίζονται στα άρθρα 1 και 2 του νόμου. Τόσο οι μελέτες όσο και οι συναφείς υπηρεσίες αποτελούν μέρος της γενικότερης κατηγορίας των «συμβάσεων υπηρεσιών», όπως αυτές προσδιορίζονται στο οικείο Παράρτημα II Α της ισχύουσας κοινοτικής Οδηγίας 2004/18. Μάλιστα, όπως ρητώς αναφέρεται στο άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 3316/05, ο νόμος αυτός εναρμονίζει το εθνικό δίκαιο των συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών στην Οδηγία 2004/18.

3. Περαιτέρω ο νόμος 3316/05 ρυθμίζει πλήρως το αντικείμενο της ανάθεσης και εκτέλεσης των συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του, ορίζοντας τις σχετικές διαδικασίες ανάθεσης στα άρθρα 5 έως 9, ενώ στο άρθρο 10 περιέχει τις επιτρεπόμενες παρεκκλίσεις και εξαιρέσεις από τον κανόνα της ανάθεσης των συμβάσεων με ανοιχτές και κλειστές διαδικασίες. Συγκεκριμένα στο άρθρο 10 ρυθμίζονται οι περιπτώσεις που επιτρέπεται η ανάθεση με διαπραγμάτευση, είτε με προηγούμενη δημοσίευση πρόσκλησης (παρ. 1) είτε χωρίς προηγούμενη δημοσίευση πρόσκλησης (παρ. 2). Σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ), οι διατάξεις περί ανάθεσης των συμβάσεων με διαπραγμάτευση αποτελούν εξαιρετικό δίκαιο και πρέπει ως εκ τούτου να ερμηνεύονται στενά (βλέπετε ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ επί των υποθέσεων C-24/91, Επιτροπή κατά Ισπανίας, C-318/94 Επιτροπή κατά Γερμανίας, κ.ο.κ.).

4. Από την επισκόπηση των ως άνω διατάξεων και ιδίως του άρθρου 10 προκύπτει ότι ο νομοθέτης του ν. 3316/05 ρύθμισε εξαντλητικά το ζήτημα της ανάθεσης των συμβάσεων με την εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση πρόσκλησης. Στο άρθρο 10 περιέχονται όλες οι επιτρεπόμενες (κατ' εξαίρεση του κανόνα της ανάθεσης των συμβάσεων με ανοιχτές και κλειστές διαδικασίες) περιπτώσεις ανάθεσης χωρίς ανοιχτό και κλειστό διαγωνισμό. Συγκεκριμένα στην περίπτωση στ' της παρ. 2 του άρθρου 10 ρυθμίζεται ειδικά η ανάθεση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης συμβάσεων μικρού οικονομικού αντικειμένου (για μελέτες μέχρι προεκτιμώμενης αμοιβής 30.000 ΕΥΡΩ, και για συμβάσεις παροχής υπηρεσιών μέχρι 15.000 ΕΥΡΩ), με τους αναφερόμενους όρους και προϋποθέσεις, ήτοι:

α) κατ' έτος οι αναθέμενες ως άνω συμβάσεις δεν μπορούν να υπερβαίνουν κατά ποσό το 10% του ετήσιου προϋπολογισμού της αναθέτουσας αρχής για μελέτες και υπηρεσίες, β) πρέπει να συντρέχει επείγουσα ανάγκη διεκπεραίωσης της σύμβασης, η οποία διαπιστώνεται με γνώμη του οικείου Τεχνικού Συμβουλίου και γ) πρέπει να σταλεί προς δημοσίευση στην ιστοσελίδα του ΤΕΕ αναγγελία περιέχουσα τα κρίσιμα στοιχεία της σύμβασης (ποσό σύμβασης, ανάδοχος κ.λ.π.), δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν την υπογραφή της σύμβασης.

Σ.Α.Τ.Ε.

Τέλος με τις παρ. 4 και 5 του ίδιου άρθρου τίθενται κανόνες για τη διεξαγωγή της σχετικής διαδικασίας, ώστε να εξασφαλίζεται ένα ελάχιστο όριο ανταγωνισμού και μια στοιχειωδώς διαγωνιστική διαδικασία με συγκεκριμένους κανόνες.

Εννοείται ότι παραλλήλως ισχύει η διαδικασία ανάθεσης με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης της παρ. 2γ' του άρθρου 10 του ν. 3316/05, η οποία εφαρμόζεται ανεξαρτήτως μεν προεκτιμώμενης αμοιβής της σύμβασης αλλά με πολύ αυστηρότερους όρους σχετικά με τη συνδρομή κατεπείγουσας ανάγκης, η οποία μάλιστα δεν πρέπει να οφείλεται σε ευθύνη της αναθέτουσας αρχής.

Γ. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ο ν. 3316/05, μεταγενέστερος του ν. 2362/95, ρυθμίζει με ειδικό και λεπτομερειακό τρόπο το ζήτημα της ανάθεσης σύμβασης με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση πρόσκλησης, περίπτωση παρόμοια με την απευθείας ανάθεση (από την οποία διαφέρει κατά το μέρος που απαιτείται η πρόσκληση τουλάχιστον τριών (3) διαγωνιζομένων να υποβάλλουν προσφορά), εξαρτά δε τη νομιμότητα της διαδικασίας από σειρά όρων και προϋποθέσεων. Η ρύθμιση του νόμου αυτού είναι διαφορετική (και υπ' αυτή την έννοια αντίθετη) με την διάταξη περί απευθείας ανάθεση του άρθρου 83 του ν. 2362/95, εφόσον σκοπός του νομοθέτη του ν. 3316/05 ήταν προδήλως να ρυθμίσει το ίδιο ζήτημα (της εξαιρετικής διαδικασίας ανάθεσης συμβάσεων με ιδιαιτέρως χαμηλό οικονομικό αντικείμενο) με τρόπο διαφορετικό, δηλαδή να θέσει όρους και προϋποθέσεις για την διασφάλιση ικανού βαθμού διαφάνειας στην τήρηση της σχετικής διαδικασίας, προϋποθέσεις και όροι που απουσιάζουν παντελώς από τη ρύθμιση του ν. 2362/95.

Παραλλήλως εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις τόσο της παρ. 2γ' του άρθρου 10 του ν. 3316/2005, όσο και η αντίστοιχη της παρ. 3δ' του άρθρου 83 του ν. 2362/95, ανεξαρτήτως ορίου προϋπολογισμού της σύμβασης αλλά και με πολύ αυστηρότερες για τις αναθέτουσες αρχές προϋποθέσεις εφαρμογής.

Συμπερασματικά προς τα ανωτέρω, κατά τη διαμορφωθείσα στο Τμήμα ομόφωνη γνώμη, η απάντηση που προσήκει στο υποβληθέν ερώτημα είναι ότι η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 83 του ν. 2362/95, με την οποία επιτρέπεται η απευθείας, χωρίς

προϋποθέσεις και τήρηση οιασδήποτε διαδικασίας, ανάθεση συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής στις συμβάσεις που υπάγονται στο νόμο 3316/2005, επειδή είναι αντίθετη στις διατάξεις του άρθρου 10 παρ. 2 περ. στ' του νόμου αυτού, που ρυθμίζουν με τρόπο διαφορετικό το ζήτημα της εξαιρετικής ανάθεσης συμβάσεων χωρίς την τήρηση ανοιχτής ή κλειστής διαδικασίας.

